

Arkivforeningens program for 2014

Frederik II

– Danmarks renæssancekonger

v/ museumsinspektør Poul Grinder Hansen, Nationalmuseet

Onsdag 22. januar 2014, kl. 17-19:30

Harsdorffsalen, Rigsarkivet, Tøjhusgade 1, 1218 København K

En fuldblods renæssancekonger – sådan træder Frederik 2. frem i lyset i den nyudkomne biografi, den første siden 1680, skrevet af Poul Grinder-Hansen. Bogen tegner et portræt af mennesket og kongen, der blev mødt med skepsis, men mod forventning kastede glans over sit hof og sit rige: en from kristen i det turbulente reformationsår, en hengiven ægtemand og en sand livsnyder, en konger der byggede stort og støttede kunst og videnskab – i høj grad en konger i egen ret og forbillede for sin søn og efterfølger, Christian 4.

Poul Grinder Hansen er historiker, museumsinspektør og seniorforsker ved Nationalmuseet. Han har tidligere bl.a. udgivet bøgerne: Søren Abildgaard (1718-1791) Fortiden på tegnebrættet (2010), Tycho Brahes verden (2006) og Danmarks Middelalder & Renæssance (2002).

MyArchive

– Det Kongelige Biblioteks nye tjeneste

v/ Ivan Boserup

Onsdag 5. marts 2014, kl. 17-19:30

Rigsarkivet, Kalvebod Brygge 32, København V.

Nationalsamlingsafdelingen ved Det Kongelige Bibliotek har en lang tradition for at indsamle personarkiver af danske forskere, forfattere, kunstnere, komponister, kulturaktører, etc., samt relevante danske private institutionsarkiver. Bibliotekets Håndskriftsamling omfatter idag knap 40.000 sådanne arkivnumre, fra 1500-tallet til idag, i formater der har vekslet gennem tiderne. Indsamlingen har alle dage bygget på frivillig aflevering eller salg.

En vigtig del af de fleste personarkiver består af breve/korrespondancer. Med den hastige overgang fra analoge breve til e-mail er opstået den velkendte, men i mange år fortrængte udfordring, at digitalt fødte materialer risikerer at blive kasseret eller på

anden måde forsvinde efter kort tid, mens analogt materiale ved sin materielle fylde ikke overses og glemmes så let.

Det Kongelige Bibliotek har gennem en række år arbejdet på at finde en praktisk løsning til indsamling, sikker bevaring, samt fremtidig formidling af danske kulturpersonlighedens e-mail- korrespondancer. Ved årsskiftet 2013/14 har biblioteket lanceret MyArchive tjenesten.

Ved præsentationen vil der blive lagt vægt på MyArchive projektets bærende idéer og principper, på den konkrete realisation uden specialudviklet software, samt på håbet om at digitalt baseret indsamling af digitalt født kulturarv i fremtiden kan blive endnu mere effektiv end den hidtidige, analoge indsamling – uden at forudsætte (store) ekstra bevillinger.

Ivan Boserup var 1999-2012 leder af Det Kongelige Biblioteks Håndskriftafdeling.

Dansk korruptionshistorie

– korruption og embedsetik i den danske enevældige forvaltning

v/ **Mette Frisk-Jensen**

tirsdag 8. april 2014, kl. 17.00 – 18.30

Rigsarkivet, Kalvebod Brygge 32, København V.

med efterfølgende Generalforsamling kl 19.00

Danmark er i nutiden kendt som intet mindre end et af verdens mindst korrupte lande, men for blot 200 år siden så situationen noget anderledes ud. Netop i begyndelsen af 1800-tallet blev et stort antal kongelige embedsmænd taget med fingrene langt nede i embedskasserne. Udviklingen faldt sammen med den økonomiske krise i Danmark i kølvandet på Englandskrigene og Statsbankerotten i 1813.

I foredraget fortælles der om, hvordan embedsmændenes udført deres bedragerier, og hvordan den enevældige administration valgte at håndtere de mange korruptionssager.

Lige præcis styrets konsekvente fordømmelse af korruptionen i de første årtier af 1800-tallet har formentlig bidraget til den relativt ukorrupte forvaltning, som Danmark i dag kan bryste sig af.

I et større perspektiv var der dog allerede siden enevældens indførelse i 1660 blevet etableret en række standarder i forvaltningen, der har bidraget til bekæmpelsen af embedsmændenes korruption.

Digitale arkiver

– Vedligeholdelse, tilgængelighed og forskning

Seminar ved Arkivforeningen
Tirsdag 13. maj 2014, kl. [heldagsseminar]
Rigsarkivet

Formålet med konferencen er at sætte fokus på hvordan digitale arkivalier kan bruges i nutiden. Markante private og offentlige aktører vil holde foredrag om deres erfaringer og planer med digitale arkiver.

Konferencen vil bestå af tre temaer.

- Vedligeholdelse: Hvordan sikrer man et velfungerende arkiv, hvor man til enhver tid kan finde det man søger?
- Tilgængelighed: Hvilke muligheder og fordele er der for at anvende de data, der er arkiveret uafhængigt af den oprindelige applikation?
- Forskning: Er der særlige hensyn, der skal tages, når man anvender digitale arkiver i forskningen, og hvilken datadokumentation skal til for at udøve den nødvendige kildekritik?

[Hent programmet her \(pdf-fil\) ->](#)

Sommerudflugt

Søndag 22. juni 2014,
mødetidspunkt kl. 9 ved nedgangen til Nørreport Metro

På sommerudflugten får vi lejlighed til at opleve en central del af dansk luftfartshistorie.

Vi starter nemlig formiddagen kl. 10 med et besøg i den gamle lufthavnsterminal i Kastrup, tegnet af Vilhelm Lauritzen og opført 1939. Terminalen er et hovedværk i nordisk arkitektur, og var indtil 1960 det stillige udgangspunkt for alle flyrejser. Terminalen er fredet, og da den stadig benyttes ved statsbesøg, er der normalt ikke adgang for offentligheden. Medlemmer af lufthavnens historiske gruppe vil vise rundt og fortælle om bygningen, der også indeholder det gamle kontroltårn.

Besøget varer ca. 1½ time.

Efterfølgende foretager vi en byvandring i Kastrup – med temaet fra sværindustri til postmodernitet – inden vi ca. 13 slutter af med lidt frokost.

Komintern og de danske kommunister

– Et dansk-russisk projekt om de danske personsager i Kominterns arkiv

v/ arkivar, Jesper Jørgensen, Arbejdermuseet & Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv

Onsdag den 10. september 2014, kl. 17-19:30

Rigsarkivet, Kalvebod Brygge 32, København V.

Hvem var i 1930'erne hemmelig kurér for Komintern, og hvad snakkede de om, når danske kommunister besøgte den sovjetiske ambassade i København i 1970'erne? Russiske arkivalier kaster nyt lys over dansk kommunisme og det sovjetiske systems virke ift. Danmark.

De sidste tre år har Arbejdermuseet & ABA, Center for Koldkrigsstudier ved Syddansk Universitet og Det Russiske Statsarkiv for Socio-Politisk Historie (RGASPI) haft et fælles forsknings- og arkivprojekt under overskriften Komintern og de danske kommunister. Centralt i projektet har været digitaliseringen af de danske personsager i Kominternarkivet hos RGASPI. Denne samling af godt 400 sager har ikke tidligere været brugt i sin helhed, men er nu tilgængelig fra ABA i Taastrup.

Samlingen omfatter sager efter kendte danske kommunister, som fx Aksel Larsen, Arne Munch-Petersen, Martin Nielsen, Thøger Thøgersen, Knud Jespersen og Jørgen Jensen samt en lang række af mindre kendte kommunister, der på den ene eller anden måde har haft kontakt med det sovjetiske system. Derudover optræder også flere prominente danske politikere af både socialdemokratisk og borgerlig observans, bl.a. statsministrene fra Vilhelm Buhl til Jens Otto Krag.

Arkivar Jesper Jørgensen fra ABA fortæller om indholdet af personsagerne og om det dansk-russiske projekt, der undervejs er udkommet med antologien Komintern og de dansk-sovjetiske relationer (2012) og kildesamlingen Датские кадры Москвы в сталинское время. Избранные документы из личных дел датчан в архиве Коминтерна [Danske Moskvakadrer i Stalintiden. Udvalgte dokumenter fra de danske personsager i Kominterns arkiv] (2013).

Københavns Politi 1682-1814

v/ adjunkt, ph.d., Jørgen Mührmann-Lund, Institut for Kultur og Samfund, Århus Universitet

Onsdag den 22. oktober 2014, kl. 17-19:30

Rigsarkivet, Kalvebod Brygge 32, København V.

I dag kan de fleste næppe forestille sig en stat eller et velordnet samfund uden et politi. Denne institution opstod imidlertid ikke samtidig i alle stater og havde til at begynde med ikke det samme formål som i dag. Det danske politi opstod i 1682, da den enevældige konge Christian 5. efter fransk forbillede udpegede Claus Rasch som politimester for København.

Jørgens nuværende forskningsprojekt undersøger, hvorfor politiet blev oprettet på dette tidspunkt og hvilken betydning den nye institution fik for livet i den danske hovedstad indtil 1814. Det har været antaget, at oprettelsen af de ældste europæiske politimyndigheder i Paris og København var led i en enevældig "socialdisciplinering" af deres hovedstæder. I nyere tysk forskning i den kommunale politiforvaltning, der fandtes før politiets oprettelse, og undersøgelser af politiet i 1700-tallets Paris er det imidlertid påvist, at også befolkningen efterspurgte denne magtudøvelse, der dengang mere handlede om at fremme den almene velfærd ved at holde fødevarepriserne nede og sikre et rent og sundt nærmiljø.

I forlængelse af en undersøgelse, hvor Jørgen fandt, at politiforvaltningen i 1700-tallets Aalborg vedblev at være præget lokale interesser, ønsker han med sit nuværende projekt at undersøge, hvorvidt dette også var tilfældet i København. Det antages nemlig, at politiforvaltningen her kunne have haft mere karakter af "ovenfra" kommende disciplinering på grund af nærheden til hoffet og et mindre solidarisk storbymiljø.

Jørgen vil fortælle om sit projekt og de opdagelser, han har gjort i den forbindelse, såsom forarbejderne til den første politimesterinstruks fra 1691. Han vil også komme ind på kildesituationen. Den generelle antagelse, at der ikke er kilder til politiets historie før 1800 pga. brandene i 1728 og 1795, er nemlig ikke helt rigtig.

at skrive det hemmelige politis historie

v/ arkivar, dr.phil. Karl Peder Pedersen, Rigsarkivet
Tirsdag den 18. november 2014, kl. 17-19:30
[sted]

I 1800-tallets første årtier fik Danmark sit første sikkerhedspoliti. Det havde til opgave, dels på at holde vågent øje med befolkningen, specielt de farlige klasser, dels at forhindre revolutionære aktiviteter vendt mod den enevældige regering.

Det nye sikkerhedspoliti arbejdede i civil og i største hemmelighed med hyppigt brug af informanter og agenter, og derfor er kildesituationen ofte vanskelig.

I foredraget fortælles på baggrund af arbejdet med disputatsen Kontrol over København. Studier i den sene enevældes sikkerhedspoliti 1800-48 om skabelsen af dette første danske sikkerhedspoliti, og dernæst præsenteres en række eksempler på sikkerhedspolitiets virke i disse år.

Specielt fokuseres på politiaktiviteterne under jødeurolighederne i 1819 og på den store aktion mod Dr. Dampe og hans kreds året efter.

GEUS

Danmarks nationale databank for geologiske data

– nu også med e-butik

v/ arkivleder Marianne Hansen, GEUS
Onsdag den 21. januar 2015, kl. 17-19:30
GEUS, Øster Voldgade 10, 1350 København K.

GEUS modtager i kraft af Undergrundsloven en kopi af alle data, der indsamles i forbindelse med olie og gas efterforskningen i Nordsøen. Efter kvalitetssikring og registrering af metadata i SAMBA databasen, bliver data arkiveret/kopieret på diske. De fysiske medier dvs. CD-Rom, bånd og rapporter opbevares dog stadig i arkivet.

Når data bliver frigivet kan olieselskaberne købe data hos GEUS. For at sikre en hurtig og effektiv levering af data har GEUS i 2014 introduceret en e-butik. Det har været et stort arbejde at forberede og udvikle arkiv databasen til også at kunne være butiks lager. Hvordan håndteres fortroligheden og hvordan sikrer man at kunden får de rette data?